

Fig. 1: Fyrrekronebuk på fyrrestamme. Oksby plantage 2018.

Kilde: Jørn Misser, Landbrugsstyrelsen

Fig. 2: *Monochamus*-larve i larvegang med karakteristiske grove vedspåner.

Kilde: Jørn Misser, Landbrugsstyrelsen

Fig. 3: Langhornet granbuk ved det runde udgangshul i barken.

Kilde: Jørn Misser, Landbrugsstyrelsen

Hold øje med *Monochamus* spp.

November
2022

Monochamus er en slægt af træbukke. Nogle arter, der er knyttet til nåletræ, kan overføre fyrrevednematoden (*Bursaphelenchus xylophilus*), som forårsager omfattende visnedød i fyrreskove.

Fyrrevednematoden er en frygtet karantæne-skadegører i EU, og da både europæiske og ikke-europæiske *Monochamus*-arter kan være bærere af nematoden, undersøger Landbrugsstyrelsen for forekomst af alle *Monochamus*-arter tilknyttet nåletræ.

Dette faktaark omhandler de *Monochamus*-arter på nåletræ, der er størst mulighed for at finde i Danmark.

Levevis og symptomer på angreb

Den voksne *Monochamus*-hun gnaver et lille tragtformet hul gennem barken og lægger æg ind under barken af svækkede eller nyligt døde nåletræer, herunder nyskovet træ og træaffald. Larverne gnaver overfladiske gange, der udvides til flade gallerier (Fig. 4). Larven gnaver en gang ind i veddet, hvor den også forpupper sig. Udviklingen tager 1-2 år.

Angreb af *Monochamus* kendes på de flade gange under barken, der er fyldt med grove spåner af ved. Karakteristisk er desuden larvens gang ind i veddet, der

har et ovalt indgangshul, samt på den voksne billes udgangshul i barken; det er rundt og 4-12 mm i diameter.

Fig. 4: Overfladegalleri af langhornet granbuk (*Monochamus sartor*) med grove spåner under barken. På billedet ses larvens ovale indgangshuller i veddet og to runde udgangshuller efter voksne biller.

Kilde: Jørn Misser, Landbrugsstyrelsen.

Hvordan ser *Monochamus*-arterne ud?

Monochamus-arterne er kendetegnet ved deres lange antenner, der hos hannen kan være mere end dobbelt så lange som kroppen (Fig. 1 og 3).

Arterne kan dog være vanskelige at kende fra hinanden. De europæiske arter er i grundfarven sorte. De kan fremtræde sorte eller sortbrune som følge af behåring. Hvide pletter forekommer i varierende grad, ofte i tværbånd. Størrelsen varierer mellem 9 og 35 mm.

Japansk fyrrebuk (*Monochamus alternatus*), der kan dukke op i forbindelse med import af varer fra Asien, er spættet i brungrå farver.

Larverne er hos alle arter cremehvide, benløse, affladede og bredest fortil og med mørke, kraftige kæber.

Hvorfor er skadegøreren så alvorlig?

Monochamus volder ikke i sig selv skade på træerne. Visse arter – både europæiske og ikke-europæiske – kan imidlertid være bærere af fyrrevednematoden (*Bursaphelenchus xylophilus*) – en lille rundorm, der forårsager omfattende visnedød i fyrreskove. Træbukene medvirker til at sprede nematoderne til nye områder. Fyrrevednematoder vil antagelig kunne etablere sig i Danmark.

Læs mere om fyrrevednematoden i faktaarket om denne art.

Hvor findes *Monochamus*?

Monochamus-arter, der overfører fyrrevednematoden, findes i Nordamerika, Asien og Europa. I Europa er fyrrekronbuk (*Monochamus galloprovincialis*) vektor og har medvirket til at sprede nematoden i Portugal. I Asien kan japansk fyrrebuk (*M. alternatus*) overføre nematoderne, og i Nordamerika er flere arter vektorer. I Danmark blev fyrrekronbuk konstateret for første gang i 2015, og den findes udbredt i vestjyske plantager.

Hvordan spredes *Monochamus*?

Monochamus spredes med inficeret træ. Både med stammer, med savskåret træ (brædder og tømmer) og med paller og anden træemballage, der ikke er behandlet i overensstemmelse med ISPM-15 standarden. Både larver og pupper kan overleve i træet og flyve ud i omgivelserne som voksne biller.

Hvad kan du gøre?

- Indfang voksne biller, helst levende.
- Hold øje med symptomer på fældede og svækkede nåletræer, især fyr, men også gran.
- Se efter biller, larver, larvegange med spåner og huller i træ og træemballage ved import fra Portugal, Asien og Nordamerika. Saml eventuelle larver ind.

Hvad gør Landbrugsstyrelsen?

Landbrugsstyrelsen undersøger for forekomst af *Monochamus*-arter i danske nåleskove og udfører importkontrol.

Ethvert fund bliver artsbestemt og analyseret i laboratoriet for forekomst af fyrrevednematoder. Bliver der fundet ikke-europæiske *Monochamus*-arter i Danmark (karantæneskadegørere), iværksætter Landbrugsstyrelsen tiltag til at udrydde skadegøreren.

Anmeldepligt – hvem skal kontaktes?

Ved fund eller mistanke om forekomst af *Monochamus*-arter, skal du kontakte Landbrugsstyrelsen. Du kan anmelde et evt. fund på www.lbst.dk under "Anmeld fund af skadegørere", eller kontakt:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Planter & Biosikkerhed
Nyropsgade 30, 1780 København V
Tlf. 33 95 80 00 | planter&biosikkerhed@lbst.dk

Fig. 5: Japansk fyrrebuk fundet i en sending stenvarer fra Kina, 2014.

Kilde: Jørn Misser, Landbrugsstyrelsen.